

4. Мотрук Т. О. Прокрастинація як інгібітор розвитку успішної особистості. *Актуальні питання сучасної психології*: Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (Суми, 15 травня 2014). Суми, 2014. С. 292-297.

ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАВЛЕННЯ ЖІНКИ ДО МАТЕРИНСТВА

В. Ю. Кухлій,

студент 6 курсу медичного факультету №1,

В. М. Гусєв,

кандидат медичних наук, доцент,

Донецький національний медичний університет МОЗ України

Проблема материнства в останній час набуває дедалі більш міждисциплінарного характеру, стаючи важливим предметом дослідження не тільки в науках традиційно маючих до неї безпосереднє відношення (медицина, фізіологія, біологія поведінки), але і в гуманітарних науках, таких як історія, культурологія, соціологія, психологія. В Україні демографічні тенденції набувають тривожного характеру. Для сучасної демографічної ситуації характерне поступове старіння населення України. Внаслідок постійного зниження народжуваності впродовж останнього століття чисельність дітей знизилася з приблизно 40% на початку ХХ століття до 15% на початку ХХІ-го. Зростає кількість населення старшого за 60 років – від 3-4% на початку ХХ ст. до 21% на початку ХХІ ст. Тільки упродовж січня–листопада 2018 р. чисельність населення зменшилася на 208,8 тис. осіб. Майже половина шлюбів закінчуються розлученням [4, 7].

Відсутність у більшості населення соціально-економічних підстав, які гарантують достатній рівень матеріального благополуччя родини і виховання дитини, також не сприяють дітонародженню. Проблему усугубляє і той факт, що указані негативні прояви здійснюються на фоні зміни сімейних стереотипів і цінностей, трансформації традиційних стереотипів репродуктивної поведінки, зміни патернів сімейних відношень. Спостерігається зріст незапланованих вагітностей серед неповнолітніх та аборти у жінок, які ще не мають дітей. На готовність до

материнства оказує дію більш пізній вік вступу в брак, установки на зменшення кількості дітей в сім'ї, кар'єрні стремління жінок. Збільшується кількість сімей в яких дитина остається неприйнята батьками, в яких порушенні материнсько-дітські відношення [3, 5].

Аналіз даних багатьох вітчизняних та іноземних літературних джерел свідчить, що сучасна молодь вкрай мало орієнтована на виконання материнської функції. У самосвідомості сучасної жінки материнство не займає центрального місця у її житті і це не можна не сприймати як тривожний фактор. Народження дитини для жінки сприймається важким тягарем, оскільки в умовах сучасного соціума, коли зростає соціальне навантаження, значно складніше, ніж раніше, поєднувати трудову, суспільно-корисну діяльність разом із материнством [1, 2, 6]. Це поєднання все більше набуває соціального характеру. Необізнаність, а іноді відсутність психологічної готовності до виконання материнської функції веде до спотворення моральних цінностей самої жінки, до формування ідеології антиматеринства, детофобії [3, 5].

З метою виявлення проблемних питань та чинників, які негативно впливають на психологічну складову ставлення сучасної молоді до питань майбутнього материнства було проведене анкетування. Аналіз проводився за результатами відповідей на питання: «Чи хотіли б Ви мати дітей?», «Скільки Ви бажаєте дітей?», «Що для Вас означає дитина?», «Які емоції у Вас викликають маленькі діти?», «Як би Ви визначили, що означає бути матір'ю? ».

Опитування, на нашу думку, дає можливість виміряти рівень емоційної потреби в дітях та їх цінність, потреби в материнстві цілком для жінки.

У дослідженні взяли участь 28 жінок у віці від 18 до 24 років, які не мають дітей, 17 (60,71%) респондентів працюють, 11 (39,28%) – навчаються у ВНЗ.

Аналіз отриманих даних довів, що всі опитувані бажають мати дітей, але в найближчі два-три роки планують народити лише дитину 10 (35,71%) респондентів. Решта, 18 (64,28%), насамперед мають намір закінчити навчання, знайти роботу і влаштувати особисте життя, 9 (32,14%) опитаних бачуть повну сім'ю, яка складається з двох дітей, 12 (42,85%) бажають народити одну дитину, 7 (25%) – більше трьох дітей. Слід зазначити, що останню групу склали жінки, які виховувались у багатодітних сім'ях.

Результати опитування показали, що 15 (53,57%) респонденток сприймають народження малюка як щасливу подію. При цьому насправді лише половина вважає, що «дитина – це «щастя для кожної жінки». Відповіді інших жінок 5 (17,85%) носять чисто формальний характер: «дитина – це майбутнє», «це квіти життя», «це майбутня доросла людина».

В цілому, для жінок цінність майбутньої дитини не дуже значна, хоча з іншого боку, 3 (10,71%) респонденток не уявляють своє життя без дітей, 4 (14,28%) жінки відповіли, що бути матір'ю «значить бути найщасливішою, улюбленою і необхідною людиною на землі», «бути 24 години на добу серцем і думками зі своєю дитиною», «відчувати і розуміти малюка, любити його безмежно». Решта опитаних, (3,57%), не дали відповідь на дані питання.

В більшості досліджуваних зазначили, що люблять дітей, але, тим не менш, рівень сформованості позитивного образу дитини у них досить низький. Дитина, перш за все, асоціюється з труднощами, обмеженнями, відсутністю вільного часу, великою відповідальністю, «кінцем особистого життя», тобто з негативними емоціями. Більшість з досліджуваних не готові проводити з дитиною більше п'яти годин на день. Іншими словами, дівчата даної вікової групи не налаштовані позитивно на виконання ролі матері. Для більшості досліджуваних дитина не є цінністю сама по собі. Дівчата вважають, що дитина потрібна для зміцнення сім'ї, для продовження роду, або ж тому, що жінці належить мати дітей, але не бачать у дитині самостійної цінності. Респондентки не усвідомлюють повною мірою сенсу материнства. Для них бути мамами - це, перш за все, велика відповідальність, величезне навантаження, крок, до якого необхідно довго і серйозно готуватися, а не щастя і радість.

Отже, в результаті дослідження були отримані дані, аналіз яких дозволив зробити висновок, що основні фактори ставлення до материнства обумовлені наявністю невирішених інших життєво-важливих питань, а саме таких як самореалізація в професійно-трудої діяльності, матеріальна забезпеченість і щасливе заміжжя. Переосмислення проблем репродуктивної поведінки у майбутньому та створення належних умов для розгортання суб'єктності жінки як передумови свідомого материнства видається нам основою винайдення адекватних засобів впливу, спрямованих на покращення, в першу чергу, якісних характеристик демографічної картини в Україні.

Література

1. Вишньовський В. В. Формування психологічної готовності жінки до материнства. Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів «Актуальні задачі сучасних технологій», 17-18 листопада 2016 року. Т.: ТНТУ, 2016. Том II. С. 301–302
2. Мещерякова С. Психологическая готовность к материнству. Вопр. психологии. 2000. № 5. С. 18-27.
3. Мухіна В. С. Психологічні проблеми материнства // Перинатальна психологія та психотерапія. Зб. Матеріалів конференції з перинатальної психології. М., 2011. 165с.
4. НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ. Імперативи демографічного старіння. К.: ВД «АДЕФУкрaina», 2014. 288 с.
5. Немов Р. С. Загальна психологія. У 3-х т. Загальна психологія: Підручник. М.: Юрайт, 2012. 2472 с.
6. Філіппова Г. Г. Психологія материнства: Навчальний посібник. М.: Изд-во Інституту Психотерапії, 2010. 240 с.
7. Яковенко Т. В. Особливості сучасної демографічної кризи в Україні Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. 2014. № 1122. С. 77-83.

ОЦІНКА ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАТУСУ ВАГІТНИХ ЖІНОК, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ДІЄЮ ХРОНІОСТРЕСУ

О. В. Кушнарєнко,

аспірант кафедри акушерства і гінекології,

Донецький національний медичний університет МОЗ України

Стан матері та матково-плацентарного комплексу під час вагітності відіграють значну роль у всіх аспектах розвитку плода і низки ключових моментів розвитку мозку майбутньої дитини, які надалі проявляються після народження протягом усього подальшого життя індивідуума [1, 2]. В умовах сучасного суспільства відмічається тенденція до зростання проявів психоемоційного напруження (ПЕН) [3], яке в значній мірі є віддзеркаленням клініко-психологічної оцінки особи. У це поняття вкладається сукупність клінічних і психологічних чинників, що